

PRINCIPIILE POLITICII DE COEZIUNE SOCIALĂ

PRINCIPLES OF SOCIAL COHESION POLICY

---

*Reprezentantă diaspora
persoană în situații
de dificultate/risc*

**ELENA
CLIPCĂ**

*Diaspora representative
person in difficulty/
risk situations*

Rezumat: Complexitatea noțiunii de coeziune socială, precum și absența unei definiții universal acceptate motivează acest demers științific care identifică principalele abordări teoretice ale conceptului. Astfel, sunt prezentate direcțiile de analiză ale coeziunii sociale, atât la nivel individual ori la nivelul unei comunități cât și la nivel macrosocial. În secțiunea finală sunt prezentate consecințele la nivelul politicilor publice ce decurg din abordarea pluralistă a definirii coeziunii sociale, subliniind importanța considerării a două dimensiuni – disparități/inegalități/excluziune socială și relații sociale/legături/capital social – în vederea oferirii unei imagini comprehensive asupra coeziunii sociale a unei societăți.

Cuvintele-cheie: coeziune socială; excluziune socială; capital social; solidaritate.

Majoritatea țărilor, inclusiv cele dezvoltate economic, se confruntă cu disparități regionale și, în consecință, aplică strategii și politici de dezvoltare regională. Politica de dezvoltare regională a devenit una din politicile cele mai importante și cele mai complexe ale Uniunii Europene, deoarece prin obiectivul său de reducere a disparităților economice și sociale existente între diferitele regiuni ale statelor-membre, uniunea

Summary: The complexity of the notion of social cohesion, as well as the absence of a universally accepted definition motivate the following scientific inquiry that identifies the main theoretical approaches of the concept. Hence, the directions of analysis of social cohesion are presented, both at the individual level or at the level of a community as well as at the macrosocial level. In the final section are presented the consequences at the level of public policies arising from the pluralistic approach of defining social cohesion, stressing the importance of considering two dimensions – disparities/inequalities/social exclusion and social relations/links/social capital – in order to provide a comprehensive picture of the social cohesion of a society.

Keywords: social cohesion; social exclusion; social capital; solidarity.

Most countries, including those economically developed, face regional disparities and, as a result, regional development strategies and policies are applied. Regional development policy has become one of the European Union's most important and complex policies, because through its objective of reducing the economic and social disparities between the various regions of the Member States, the European

Europeană acționează asupra unor domenii semnificative pentru dezvoltare, precum creșterea economică și sectorul întreprinderilor mici și mijlocii, transporturile, agricultura, dezvoltarea urbană, protecția mediului, ocuparea și formarea profesională, educația.

Obiectivele de bază ale politicii de dezvoltare regională sunt următoarele: diminuarea dezechilibrelor regionale existente, cu accentul pe stimularea dezvoltării echilibrate și pe revitalizarea zonelor defavorizate; preîntâmpinarea producerii de noi dezechilibre; corelarea cu politicile sectoriale guvernamentale de dezvoltare; stimularea cooperării interregionale, interne și internaționale, care contribuie la dezvoltarea economică și care este în conformitate cu prevederile legale și cu acordurile internaționale încheiate.

Coeziunea socială este cel mai recent și mai cuprinzător concept ce stă la baza politicilor sociale ale Uniunii Europene. Astfel, conform Tratatului de la Amsterdam (1997), aceasta urmează a fi dezvoltată și aplicată la nivelul comunității într-o manieră mai largă: politica de coeziune (*cohesion policy*) [1].

Coeziunea socială este o caracteristică a unei societăți bazată pe conexiuni și relații între unități sociale precum indivizi, grupuri, asociații, cât și între unități teritoriale (McCracken, 1998). Sociologul Emile Durkheim a utilizat conceptul de

Union is intervening in areas that are important for the development, such as economic growth and the small and medium-sized enterprise sector, transport, agriculture, urban development, environmental protection, employment and training, education.

The basic objectives of regional development policy are as follows: reducing existing regional imbalances, with a focus on stimulating balanced development and revitalizing less-favored areas; preventing the production of new imbalances; correlation with sectoral government development policies; stimulating interregional cooperation, domestic and international, which contributes to economic development and which is in accordance with the legal provisions and international agreements established.

Social cohesion is the latest and most comprehensive concept underpinning the Social Policies of the European Union. Thus, according to the Treaty of Amsterdam (1997), it is to be developed and applied at the community level in a broader manner: cohesion policy [1].

Social cohesion is representative of a society which is based on connections and relationships between social units such as individuals, groups, associations, as well as between territorial units (McCracken, 1998). The sociologist Emile Durkheim used the concept of social

coeziune socială considerând că aceasta constituie ordinea viitoare a societății și o definea ca interdependență caracterizată prin loialitate și solidaritate între membrii societății. Aspecte adesea menționate în descrierea coeziunii sociale sunt: întărirea relațiilor sociale, împărtășirea valorilor și existența unui mod comun de interpretare, trăirea unei identități comune și a unui sens al comunității, cât și încredere între membrii comunității

Esența coeziunii sociale o constituie bunăstarea colectivă, relațiile sociale armonioase și stabile ca parte integrantă a progresului socio-economic și coexistenței pașnice a tuturor grupurilor sociale în cadrul societății. În comunitatea științifi că există diverse interpretări ale conceptului de coeziune socială.

Consiliul Europei deține prioritate, comparativ cu alte organizații naționale sau internaționale, în dezvoltarea coeziunii sociale printrun set de obiective și acțiuni practice în cadrul realizării politicilor corespunzătoare, transformînd-o dintr-un concept într-o abordare politică. O trăsătură distinctă în abordarea Consiliului Europei este legată de accesibilitatea drepturilor pentru toți ca o condiție prealabilă pentru formarea societății coezive [2]. Acest principiu contribuie la recunoașterea demnității tuturor oamenilor, indiferent de capacitatea lor de a-și satisface propriile nevoi. Întregul spectru de

cohesion and considered that it was the future order of society and defined it as an interdependence characterized by loyalty and solidarity among the members of society. The aspects that are often mentioned in the description of social cohesion are: strengthening social relations, sharing values and having a common way of interpreting, feeling a common identity and a sense of community, as well as trust between its members.

The quintessence of social cohesion is collective well-being, harmonious and stable social relations as an integral part of socio-economic progress and the peaceful coexistence of all social groups within the society. In the scientific community there are various interpretations of the concept of social cohesion.

The Council of Europe has a superiority, when compared to other national or international organizations, in the development of social cohesion through a set of objectives and practical actions within the implementation of appropriate policies, transforming it from a concept into a political approach. A distinctive feature in the Council of Europe's approach is related to the accessibility of rights for all as a precondition for the formation of the cohesive society [2]. This principle contributes to the recognition of the self-esteem of all individuals, regardless of their ability to meet

drepturi civile, politice și economice este protejat de două documente fundamentale ale Consiliului Europei în domeniul drepturilor omului: Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și Carta Socială Europeană, precum și de organisme responsabile pentru asigurarea respectării acestor drepturi. Conform definiției Consiliului Europei, coeziunea socială este capacitatea societății de a asigura bunăstarea tuturor membrilor săi, minimizând decalajele de dezvoltare și evitând marginalizarea oamenilor.

Coeziunea socială este o caracteristică a unei societăți bazată pe conexiuni și relații între unități sociale precum indivizi, grupuri, asociații, cât și între unități teritoriale. Sociologul Emile Durkheim a fost primul care a utilizat conceptul de coeziune socială. El considera coeziunea socială o ordine viitoare a societății și o definea ca interdependență caracterizată prin loialitate și solidaritate între membrii societății. Aspecte adesea menționate în descrierea coeziunii sociale sunt: întărirea relațiilor sociale, împărtășirea valorilor și existența unui mod comun de interpretare, trăirea unei identități comune și a unui sens al comunității, cât și încredere între membrii comunității.

Conform lui Jane Jenson putem avea cinci definiții ale coeziunii sociale: [2]

their own needs. The entire range of civil, political and economic rights is protected by two fundamental documents of the Council of Europe in the field of human rights: The European Convention for the protection of human rights and fundamental freedoms, and the European Social Charter, and by the bodies responsible for enforcing these rights. According to the definition of the Council of Europe, social cohesion is the capacity of a society to ensure the well-being of all its members, minimizing development gaps and avoiding the marginalization of people.

Social cohesion is characteristic of a society established on connections and relationships between social units such as individuals, groups, associations, as well as between territorial units. The sociologist Emile Durkheim was the first to use the concept of social cohesion. He considered social cohesion a future order of society and defined it as an interdependence characterized by loyalty and solidarity among the members of a society. The aspects often mentioned in the description of social cohesion are: strengthening social relations, sharing values and having a common way of interpreting, living a common identity and a sense of community, as well as trust between community members.

1. existența unor valori împărtășite și a sentimentelor de apartenență la un grup de oameni;
2. capacitatea societății umane de a asigura egalitate între membrii săi și de a preveni marginalizarea oricărui cetățeni;
3. există dacă formele de participare la procesul decizional, care include partidele politice, sindicatele și guvernele, sunt inclusive, democratice și efective;
4. capacitatea societății de a media conflictele dincolo de resurse și putere și de a tolera controversele;
5. capacitatea societății de a media diversitatea politică.

J. Jenson analizează conceptual de coeziune prin cinci dimensiuni: apartenență, participare, legitimitate, recunoaștere și incluziune. O'Conner consideră că acest concept de coeziune socială acoperă trei categorii de aspecte:

- valori, identitate, cultură ce definesc o anumită comunitate;
- diferențe și divizări: inegalități și inechități, diversitate culturală, divizări geografice;
- asociații și rețele, infrastructură, valori și identitate.

Similar cu acestea categorii, Woolley, distinge trei căi de definire a coeziunii sociale:

- ca absență a excluziunii sociale;
- ca interacțiuni și conexiuni bazate pe capitalul social;

According to Jane Jenson we can have five definitions of social cohesion [2]:

1. the existence of shared values and feelings of belonging to a group of people;
2. the capacity of the society to ensure equality between its members and to prevent marginalization of any citizen;
3. it exists in forms of participation in the decision-making process, which includes political parties, trade unions and governments, are inclusive, democratic and effective;
4. the society's ability to mediate conflicts beyond resources and power and tolerate controversy;
5. the society's ability to mediate political diversity.

J. Jenson analyzes the concept of cohesion through five dimensions: belonging, participation, legitimacy, recognition and inclusion. O'Conner considers that this concept of social cohesion covers three categories of issues:

- values, identity, culture that defines a certain community;
- differences and divisions: inequalities and inequities, cultural diversity, geographical divisions;
- associations and networks, infrastructure, values and identity.

Similar to these categories, Woolley distinguishes three ways of defining social cohesion:

- ca valori împărtășite și comunități de interpretare axate pe o identitate de grup.

În abordarea clasică, prin politică de dezvoltare regională se înțelege activitatea concentrată a diferitor autorități, structuri și instituții de stat, regionale sau locale, publice și private realizate în scopul sprijinirii proceselor de dezvoltare în regiuni și echilibrarea nivelului de dezvoltare al acestora atât în interiorul regiunilor (intra-regional), cât și între regiuni (inter-regional). Din această activitate coordonată, rezultă scopul general urmărit de politicile de dezvoltare regională – asigurarea dezvoltării echilibrate a teritoriului național, din punct de vedere economic, social, cultural, de mediu și evitarea manifestării disparităților și dezechilibrelor de dezvoltare.

Astfel, politicile de dezvoltare regională constituie ansamblul de măsuri planificate și promovate de autoritățile administrației publice centrale, regionale și locale în parteneriat cu diverși actori publici sau privați pentru a asigura o creștere economică și socială dinamică și durabilă, prin valorificarea eficientă a potențialului local și regional dar și resurselor atrase în acest sens.

Unul din obiectivele primordiale ale politicilor de dezvoltare regională este de a spori competitivitatea economică a regiunilor și, prin urmare, stimularea dezvoltării economice și sociale în regiuni. Legat

- as absence of social exclusion;
- as interactions and connections based on social capital;
- as shared values and interpreting communities focused on a group identity.

In the classical approach, regional development policy means the focused activity of different authorities, state structures and institutions, regional or local, public and private, carried out in order to support development processes in regions, and balancing their level of development both within regions (intra-regional) and between regions (inter-regional). From this coordinated activity results the general objective pursued by the regional development policies – ensuring the balanced development of the national territory, from an economic, social, cultural, environmental point of view and avoiding the manifestation of disparities and imbalances in development.

Therefore, the regional development policies create the set of measures planned and promoted by the central, regional and local public administration authorities in partnership with various public or private actors in order to ensure a dynamic and sustainable economic and social growth, by efficiently capitalizing on the local and regional potential but also the resources attracted in this regard.

de aspectele economice este un alt obiectiv principal și anume asigurarea coeziunii sociale a populației și instituțiilor. Al treilea obiectiv indispensabil de cele două este asigurarea coeziunii teritoriale. Toate trei elemente primordiale contribuie la reducerea disparităților și decalajelor de dezvoltare, în cadrul regiunilor și între regiuni.

Coeziunea este un ideal pentru care societățile trebuie să lupte permanent. Este un obiectiv la care aspiră toate societățile, dar pe care nu îl pot atinge, în totalitate, niciodată. În literatura de specialitate, coeziunea socială are în vedere acele elemente care unesc societățile. Coeziunea socială are în vedere combaterea sărăciei și a excluziunii sociale, în special în domenii precum: menaje, sănătate, educație și pregătire, angajare și distribuirea venitului, educație și servicii sociale.

Realizarea coeziunii economice și sociale este o expresie a solidarității europene și o cerință pentru eficiență economică și competitivitate globală.

Politica de coeziune economică și socială cuprinde toate acțiunile Uniunii Europene care vizează realizarea dezvoltării economice armonioase și echilibrate a acesteia, în special prin promovarea reducerii disparităților de dezvoltare între diferitele regiuni/stați ale Uniunii Europene, a egalității șanselor și a dezvoltării durabile.

One of the predominant objectives of regional development policies is to increase the economic competitiveness of the regions and, therefore, to stimulate economic and social development in the regions. There is another principled objective related to economic aspects, namely to ensure the social cohesion of the population and institutions. The third indispensable objective of the two is to ensure territorial cohesion. All three key elements contribute to reducing inequalities and disparities in development, within regions and between regions.

Cohesion is an ideal for which societies must constantly fight. It is a goal to which all societies aspire, but which they can never fully achieve. In the literature, social cohesion takes into account those elements that unite societies. Social cohesion aims to combat poverty and social exclusion, especially in areas such as housekeeping, health, education and training, employment and income distribution, education and social services.

Achieving economic and social cohesion is an expression of European solidarity and a requirement for economic efficiency and global competitiveness.

The policy of economic and social cohesion covers all the European Union's actions aimed at achieving its harmonious and balanced economic development, in particular,

Politica de Coeziune Economică și Socială (PCES) reprezintă o sumă de intervenții la nivel comunitar materializate într-un sprijin financiar nerambursabil din partea statelor membre ale UE, alocate prin intermediul finanțării proiectelor de punere în execuție a programelor de dezvoltare. Politica de Coeziune Economică și Socială include politica de dezvoltare regională, anumite aspecte ale politicii sociale și o parte a Politicii Agricole Comunitare (PAC), de asistență acordată dezvoltării rurale. Cea mai importantă dintre aceste componente este Politica de Dezvoltare Regională (PDR) [2].

În urma evaluărilor politicilor implementate la nivel european și având în vedere obiectivele Strategiei de la Lisabona au fost stabilite trei obiective:

- *Obiectivul Convergență* are în vedere statele membre și regiunile mai puțin dezvoltate care, conform tratatului, sunt prioritățile principale ale politicii de coeziune a Comunității și vizează accelerarea convergenței celor mai puțin dezvoltate state membre și regiuni prin îmbunătățirea condițiilor de dezvoltare și ocupare a forței de muncă, bazată pe îmbunătățirea calității investițiilor în capitalul fizic și uman, dezvoltarea inovației și a societății informaționale, adaptabilitatea la modificările sociale și economice, protecția și îmbunătățirea mediului, precum și eficiență administrativă;

by promoting the reduction of disparities in development between the various regions/states of the European Union, equal opportunities and sustainable development.

The Economic and Social Cohesion Policy (ESCP) represents a sum of interventions at the Community level materialized in a non-reimbursable financial support from the EU Member States, allocated through the financing of projects for the implementation of development programs. The Economic and Social Cohesion Policy includes regional development policy, certain aspects of social policy and part of the Common Agricultural Policy (CAP) of assistance to rural development. The most important of these components is the Regional Development Policy (RDP) [2].

Following the evaluations of the policies implemented at the European level and in the light of the objectives of the Lisbon Strategy, three objectives have been set:

- *Convergence objective* takes into account the Member States and the less developed regions which, according to the Treaty, are the main priorities of the Community's cohesion policy and aim to accelerate the convergence of the least developed Member States and regions by improving the conditions for development and employment, based on improving the quality of investment in physical and human capital, developing innovation and the informa-

- *Obiectivul Competitivitatea regională și ocuparea forței de muncă* este al doilea obiectiv, finanțat cu 15% din bugetul destinat fondurilor structurale și de coeziune, care vizează regiunile care nu sunt eligibile în cadrul obiectivului de convergență. Acest obiectiv urmărește consolidarea competitivității și atractivității regiunilor, precum și ocuparea forței de muncă printr-o abordare bilaterală [2].

- *Obiectivul Cooperarea teritorială europeană* este obiectivul finanțat cu doar 5% din bugetul destinat fondurilor structurale și de coeziune și se referă la cooperarea transnațională, cooperarea transfrontalieră și cea interregională. Acest obiectiv va întări cooperarea transfrontalieră prin inițiative locale și regionale, aceasta având ca scop dezvoltarea teritorială integrată, cooperarea transfrontalieră și schimbul de experiență.

Uniunea Europeană își consolidează coeziunea economică, socială și teritorială cu scopul de a promova o dezvoltare armonioasă pe întreg teritoriul său. UE vizează în special să reducă disparitățile dintre nivelurile de dezvoltare ale diverselor regiuni. Printre regiunile avute în vedere, o atenție deosebită se acordă zonelor rurale, zonelor afectate de tranziția industrială, precum și regiunilor afectate de un handicap natural sau demografic grav și permanent, cum ar fi regiunile cele mai

tion society, adaptability to social and economic changes, protection and improvement of the environment, and administrative efficiency;

- *Regional competitiveness and employment objective* it is the second objective, financed with 15% of the budget for the structural and cohesion funds, which concerns the regions that are not eligible under the convergence objective. This objective aims to strengthen the regions' competitiveness and attractiveness, as well as employment through a bilateral approach [2].

- *European territorial cooperation objective* is the objective financed with only 5% of the budget for the structural and cohesion funds and relates to transnational, cross-border and interregional cooperation. This objective will strengthen cross-border cooperation through local and regional initiatives aimed at integrated territorial development, cross-border cooperation and experience exchange.

The European Union is strengthening its economic, social and territorial cohesion in order to promote balanced development throughout its territory. In particular, the EU aims to reduce disparities between the levels of development of various regions. Among the regions in question, particular attention is paid to rural areas, areas affected by industrial transition, as well as to regions with severe and permanent natural

nordice, cu o densitate foarte scăzută a populației, precum și regiunile insulare, transfrontaliere și muntoase.

Fondul social european [(denumit Fondul social european Plus (FSE+) din 2021)] este principalul instrument prin care Uniunea sprijină măsurile de prevenire și combatere a șomajului, de dezvoltare a resurselor umane și de promovare a integrării sociale pe piața muncii. Acesta finanțează inițiative care promovează un nivel ridicat de ocupare a forței de muncă, egalitatea de șanse între femei și bărbați, dezvoltarea durabilă și coeziunea economică și socială.

Schimbările structurale generate de procesul globalizării și efectele sociale ale crizei economice ridică o serie de probleme privind accentuarea clivajelor de stări coezive, iar abordarea noțiunii de coeziune socială ca proces, nu doar ca stare, deschide posibilitatea de construire a unor strategii de guvernare care să completeze politicile economice utilizate în mod tradițional de statul bunăstării prin măsuri de promovare a încrederii și a solidarității; în acest sens pot fi relevante principiile economiei sociale: „solidaritate, responsabilitate, libertate, șanse egale pentru toți membrii organizației, îmbinarea intereselor membrilor cu interesul general și participarea tuturor la procesul decizional și în mod democratic”

or demographic handicaps, such as the northernmost regions with very low population density, as well as island, cross-border and mountainous regions.

The European Social Fund [called the 2021 European Social Fund Plus (ESF+)] is the main instrument through which the Union supports measures to prevent and combat unemployment, develop human resources and promote social integration in the labor market. It funds initiatives that promote higher level of employment, gender equality, sustainable development and economic and social cohesion. The structural changes generated by the process of globalization and the social effects of the economic crisis raise a number of issues regarding the emphasis of the cleavages of cohesive states, and the approach of the notion of social cohesion as a process, not only as a condition, opens up the possibility of building governance strategies that complement the economic policies traditionally used by the welfare state through measures to promote trust and solidarity; in this respect, the principles of the social economy may be relevant: „solidarity, responsibility, freedom, equal opportunities for all members of the organization, the combination of the interests of the members with the general interest and the participation of all in the decision-making process and in a democratic manner”.

BIBLIOGRAFIE:

1. Berger-Schmitt, R. (2000). "Social cohesion as an aspect of the quality of societies: concept and measurement", Eureporting working Paper, No. 14. Subproject European System of Social Indicators. Mannheim: Centre for Survey Research and Methodology (ZUMA), Social Indicators Department. http://www.gesis.org/fileadmin/upload/dienstleistung/daten/soz_indikatoren/eusi/paper14.pdf.
2. Bernard, P. (2000). "Social cohesion: A dialectical critique of a quasi-concept", Paper SRA-491, Ottawa: Strategic Research and Analysis Directorate. Department of Canadian Heritage. <http://www.omiss.ca/english/reference/pdf/pbernard.pdf>.
3. Chan, J., To, H.-P, Chan, E. (2006). "Reconsidering social cohesion: Developing a definition and analytical framework for empirical", Social Indicators Research, Volume 75, Issue 2, p. 273-302. <http://link.springer.com/article/10.1007/s11205-005-2118-1>.

BIBLIOGRAPHY:

1. Berger-Schmitt, R. (2000). "Social cohesion as an aspect of the quality of societies: concept and measurement", Eureporting working Paper, No. 14. Subproject European System of Social Indicators. Mannheim: Centre for Survey Research and Methodology (ZUMA), Social Indicators Department. http://www.gesis.org/fileadmin/upload/dienstleistung/daten/soz_indikatoren/eusi/paper14.pdf.
2. Bernard, P. (2000). "Social cohesion: A dialectical critique of a quasi-concept", Paper SRA-491, Ottawa: Strategic Research and Analysis Directorate. Department of Canadian Heritage. <http://www.omiss.ca/english/reference/pdf/pbernard.pdf>.
3. Chan, J., To, H.-P, Chan, E. (2006). "Reconsidering social cohesion: Developing a definition and analytical framework for empirical", Social Indicators Research, Volume 75, Issue 2, p. 273-302. <http://link.springer.com/article/10.1007/s11205-005-2118-1>.